

Evidentiegestuurd beleid of beleidsgestuurde evidentie? Het gebruik van empirische evidentie in de Commissie voor Onderwijs

Dries Verhelst en Jan Vanhoof*

Wetenschappelijke literatuur omtrent het gebruik van empirische evidenties in de onderwijsbeleidsvorming is zeer schaars. Specifiek voor de Vlaamse situatie ontbreekt de wetenschappelijke kennis omtrent het gebruik van empirische evidenties in de beleidsvorming. In deze studie werden verschillende commissieleden uit de Commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement geïnterviewd. Uit de resultaten van deze studie komt voort dat empirische evidentie op een veelal selectieve wijze gehanteerd wordt. Bij vrijwel iedere respondent kwam naar voren dat men zich specifiek zal richten op die empirische evidenties die het eigen standpunt onderbouwen en dat daarbij in mindere mate gekeken wordt naar die evidenties die dit niet doen.

I. Inleiding

Het Vlaamse onderwijs is het meest gefinancierde beleidsdomein in Vlaanderen (CLYCO, 2016; DE MEYER en WARLOP, 2010; TURTELBOOM, 2014). De verwachtingen van de samenleving naar het onderwijs zijn dan ook hoog (BRAL *et al.*, 2015). Om de concurrentiële positie te behouden en de tekorten waarmee het systeem kampt weg te werken, is er nood aan een goed onderbouwd Vlaams onderwijsbeleid. Steeds vaker wordt gepleit voor een *evidence-based* manier van beleidsvorming waarbij empirisch onderbouwde bevindingen de kwaliteit en transparantie van het beleid moeten garanderen. Evidence-Based Policy Making (EBPM), waarbij wetenschappelijk onderbouwde evidentie als basis voor het beleid gehanteerd wordt (CAIRNEY, 2016), vindt zo meer en meer ingang in zowel de literatuur rond beleidsvorming als binnen de feitelijke beleidsvorming zelf.

De wetenschappelijke literatuur rond EBPM is de laatste decennia toegenomen, maar studies naar de praktische implementatie en het gebruik hiervan binnen de politiek blijven beperkt. Over de actuele situatie in Vlaanderen inzake een *evidence-based* onderwijsbeleid is weinig geweten. De mate waarin parlementariërs empirisch onderbouwde kennis een rol laten spelen bij het vormgeven van onderwijsdecreten is momenteel niet helder in kaart gebracht. Ook over de daarbij aansluitende motieven en beweegredenen is voorsnog geen literatuur beschikbaar. Daar het Vlaamse onderwijsbeleid een complex proces binnen een specifieke context is, waarbij verschillende belanghebbenden betrokken zijn, is het moeilijk om beschikbare theoretische kaders en studies vanuit andere beleidsdomeinen en andere bestuursregio's te transfereren naar de Vlaamse situatie (DAVIES, 2012). Door deze complexiteit is er ook geen duidelijk en exhaustief overzicht van de mogelijke barrières en facilitators bij EBPM voorhanden.

De onderwijscommissie in het Vlaams Parlement vervult een centrale rol bij het vormgeven van het Vlaamse onderwijsbeleid. Deze commissie buigt zich over het uitstippelen en vormgeven van het beleid. De kennislacune

* Dries VERHELST (dries.verhelst@uantwerpen.be) is als doctoraatsstudent verbonden aan de Universiteit Antwerpen. Prof. dr. Jan VANHOOF (jan.vanhoof@uantwerpen.be) is als hoofddocent verbonden aan het Departement voor Onderwijs- en Opleidingswetenschappen (Faculteit Sociale Wetenschappen) van de Universiteit Antwerpen. Beiden zijn verbonden aan de Onderzoeksgroep Edubron.

over de wijze waarop deze beleidsmakers te werk gaan en de mate waarin empirische evidentie hierin een rol speelt, wijst erop dat er nood is aan het uitbreiden van onze inzichten omtrent dit gegeven. Daarom focust deze studie zich op de vraag hoe de verschillende leden van de Commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement al dan niet empirische evidentie hanteren bij hun taken als parlementslid. Deze studie wil een antwoord bieden op twee onderzoeksvragen om zo de stand van zaken omtrent het gebruik van empirische evidentie als basis voor het onderwijsbeleid in Vlaanderen in kaart te brengen. Allereerst willen we nagaan hoe de parlementsliden uit de Commissie voor Onderwijs staan tegenover het gebruik van empirische evidentie in het Vlaams onderwijsbeleid. Daarnaast wordt er gekeken naar de barrières en facilitators die de parlementsliden uit de Commissie voor Onderwijs ervaren bij het gebruik van empirische evidentie.

II. Conceptueel kader

II.1. Complexiteit van beleidsvorming

Met beleidsvorming richten we de aandacht op het proces dat als doel heeft om een wetgevend kader te creëren op macroniveau. CAIRNEY (2016) omschrijft beleid als de som van alle handelingen of net het uitblijven van handelingen, van een overheid. Gaande van aanzetten tot definitieve uitkomsten. Onderwijsbeleid staat niet op zichzelf (NORMAND, 2016). Wanneer men spreekt over het 'Vlaamse onderwijs', moet men rekening houden met verschillende instanties en stakeholders die op verschillende niveaus inwerken op het onderwijsbeleid. Toch blijft de Commissie voor Onderwijs een centrale beleidsvormende opdracht hebben. De commissieleden kunnen er bewust voor kiezen om zich al dan niet te laten beïnvloeden door bepaalde informatiebronnen, dewelke al dan niet wetenschappelijk onderbouwd kunnen zijn. Deze implementatie van wetenschappelijke kennis in het politieke discours van beleidsvorming impliceert een bepaalde mate van verstandhouding en communicatie tussen de academische wereld en de politieke wereld (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012; NORMAND, 2016). Hierbij kan wel worden gesteld dat politici niet altijd dezelfde doelstellingen vooropstellen als andere actoren die invloed (trachten te) hebben op het beleidsproces (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012). Ook de partij waartoe een commissielid behoort en de ideologie die deze uitdraagt is zeker in België en Vlaanderen, waar de participatie sterk geworteld is, van invloed op de manier van werken van de verkozen volksvertegenwoordigers (DEWACHTER, 2001). Ook de relaties tussen politici en verschillende stakeholders hebben een invloed op de werking van de beleidsmakers (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012; CAIRNEY, 2016).

Het geheel van actoren en beschikbare informatiebronnen is vaak te complex om een volledig rationele beslissing

te maken. Een begrip dat dit verklaart, is de *bounded rationality*. *Bounded rationality* stelt dat mensen niet over de noodzakelijke cognitieve mogelijkheden beschikken om alle beschikbare informatie te verwerken om zo tot de meest geschikte oplossing te komen (CAIRNEY, 2016). Daardoor neemt men veelal genoegen met wat de meest aanvaardbare oplossing lijkt te zijn. *Bounded rationality* staat tegenover het ideaaltype van *comprehensive rationality*. Dit gaat ervan uit dat mensen wel in staat zijn om een duidelijk beeld te scheppen over hun eigen voorkeuren en beoogde doelen, alle relevante informatie te verzamelen en correct te interpreteren om vervolgens op basis van al deze gegevens de correcte of meest geschikte oplossing te formuleren. In de werkelijkheid is dit denken vanuit *comprehensive rationality* zelden realistisch (CAIRNEY, 2016). De continue druk op het beslissingsproces maar ook ideologieën, gevestigde assumpties en veronderstellingen, beperkte middelen en cognitieve capaciteiten zorgen ervoor dat er niet gekomen kan worden tot een *comprehensive rationality* (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012; CAIRNEY, 2016).

II.2. Evidence-Based Policy Making als ideaaltype voor beleidsvorming?

Rationaliteit in beleidsvorming is niet altijd even realiseerbaar. Er ligt een zodanig grote druk op het maken van beslissingen dat vaststaand bewijs soms over het hoofd wordt gezien en zo de weg naar de uiteindelijke beleidsdaden en -beslissingen niet vindt (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012). Hierdoor kan niet altijd worden gegarandeerd of bewezen dat een beleidsdaad op voldoende wijze wetenschappelijk onderbouwd is (CAIRNEY, 2016).

EBPM tracht empirische evidentie aan de basis van de beleidsvorming te plaatsen (CAIRNEY, 2016). Het is een manier van beleidsvorming waarbij de beleidsmakers expliciet rekening houden met de kennis en de evidentie die aangereikt worden vanuit de wetenschappelijke wereld zodoende de kwaliteit van hun beleid te kunnen onderbouwen (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012; CAIRNEY, 2016). Een andere manier om EBPM te bekijken is vanuit een spectrum met aan de ene kant het naïeve standpunt dat uitgaat van een directe link tussen empirie en beleid en aan het andere uiterste het beleidsgebaseerde empiriestandpunt. Het naïeve perspectief gaat ervan uit dat er een directe en ongestoorde connectie kan zijn tussen wetenschappelijk bewijs, beleidsdaden en -uitkomsten. Dit perspectief veronderstelt een directe link tussen de productie van kennis en beleidsvorming. Het tracht de kloof tussen wetenschappelijke kennis en beleidsvorming te verkleinen (NORMAND, 2016). Beleidsgebaseerde empirie daarentegen stelt dat het voor politici onmogelijk is om beslissingen te baseren op basis van wetenschappelijke informatie indien deze informatie de belangen van de

politici in de weg komt te staan. Bovendien stelt het dat het politieke beleidsvormingsproces zo chaotisch is dat evidentie verloren gaat in het proces (CAIRNEY, 2016).

EBPM brengt de verstandhouding tussen de wetenschap en de politieke besluitvormers naar een ander niveau (NORMAND, 2016). EBPM verbindt wetenschap en beleidsmakers immers onlosmakelijk met elkaar. De manier waarop twee actoren kijken naar EBPM kan echter wel verschillen. Beleidsmakers zouden EBPM voornamelijk gebruiken als een manier om het gevoerde beleid te rechtvaardigen (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012). De academische wereld daarentegen zou er veeleer op gericht zijn om het beleid te sturen binnen een kader van wetenschappelijke kennis en empirisch gefundeerde bevindingen (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012).

In een ideale situatie komt EBPM tegemoet aan de kennisbehoefte van beleidsmakers en gebruiken zij empirische evidentie als basis voor het beleid. Politici trachten in die logica immers door middel van empirische evidentie het beleid te rechtvaardigen en te depolitiseren en het zo helder en wetenschappelijk mogelijk te maken (DAVIES, 2012; WOOD, 2014). De kritische bedenking kan hierbij worden gemaakt dat het niet altijd goed is om het beleid los te koppelen van de politiek en de bijhorende processen. Hierdoor zal een starre invulling van rationaliteit, waarbij bijvoorbeeld morele aspecten buiten beschouwing worden gelaten, het beleid niet ten goede komen (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012).

Hoewel EBPM een ideaal kan zijn waarbij het beleid gefundeerd wordt in een wetenschappelijke basis, zijn er toch een aantal zaken waar rekening mee gehouden moet worden. Ten eerste moet men er zich steeds van bewust zijn dat de manier waarop kennis vergaard, verzameld en gecommuniceerd wordt, ook onderhevig is aan de werking van de *bounded rationality* (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012). Daarnaast mag EBPM niet vervallen in een extreem instrumentalisme en een louter technocratisch denken (MAJONE in NORMAND, 2016). Ook zorgt de complexiteit van sociale beleidsdomeinen ervoor dat deze niet altijd rechtstreeks gemeten kunnen worden vanuit een gestandaardiseerde, positivistische insteek. Hierdoor is het dus niet altijd mogelijk om empirische evidentie te hanteren in het onderwijsbeleid (HAMMERSLEY, 2002; NORMAND, 2016). Wetenschap dient dus steeds rekening te houden met de complexiteit van het onderwijsdomein. Wanneer het vervalt in een nichediscipline die geen rekening houdt met de complexiteit van het onderwijsveld, is empirische evidentie veel moeilijker in te zetten in de beleidsvorming (MACLURE, 2005).

II.3. Factoren die EBPM faciliteren of hinderen

Een consequente toepassing van EBPM kan de kwaliteit van beleidsvorming verhogen, al zijn er een aantal elementen

die dit proces bemoeilijken of faciliteren (CAIRNEY, 2016). Hierdoor is het onmogelijk om simpelweg te stellen dat een *evidence-based* beleid bereikt wordt door het systematisch beschikbaar stellen van relevante wetenschappelijke kennis voor beleidsmakers. Er zijn verschillende facilitators en hindernissen die invloed hebben op zowel de beleidsmakers en gebruikers van empirische evidentie als op de empirische evidentie zelf (VAN GASSE, VANHOOF, MAHIEU en VAN PETEGEM, 2015). Om deze factoren in kaart te brengen wordt een synthese gemaakt van kaders uit EBPM-literatuur en literatuur omtrent informatiegebruik in schoolsettings.

II.3.a. Evidentiegebaseerde hindernissen en facilitators

Wetenschappelijke kennis op zich heeft heel wat eigenschappen die ervoor zorgen dat beleidsmakers deze al dan niet raadplegen en hanteren bij hun beleidsvoerend werk. Deze omschrijven we als informatiegebonden factoren (VAN GASSE *et al.*, 2015). Uiteraard dient er empirische evidentie voorhanden te zijn alvorens deze van tel kan zijn (CAIRNEY, 2016). De eigenheid van informatie of wetenschappelijke kennis en de perceptie van de gebruikers hiervan hebben invloed op het al dan niet gehanteerd worden ervan door eventuele gebruikers. Zo komen de relevantie, de betrouwbaarheid, de validiteit, de toegankelijkheid en de gebruiksvriendelijkheid van empirische evidentie naar voren als zaken die het gebruik ervan kunnen faciliteren of hinderen (VAN GASSE *et al.*, 2015).

Bij het zoeken naar wetenschappelijke bevindingen om de beleidsvormende taak uit te voeren, zal een gebruiker zich voornamelijk richten tot empirische evidentie die relevant geacht wordt in het kader van het beleidsonderwerp (WAYMAN, JIMERSON en CHO, 2012). Die relevantie wordt voornamelijk bepaald door de parlementariër in kwestie die de empirische evidentie al dan niet als relevant beschouwt. De relevantie is dus sterk afhankelijk van de subjectieve perceptie die de gebruiker heeft van de empirische evidentie (VAN GASSE *et al.*, 2015). NUTLEY, POWELL en HUY (2013) stellen dat de mate van relevantie, naast de perceptie van de beleidsmaker, ook beïnvloed kan worden door de situatie. Zo zal een parlementslid dat een bepaalde beleidsdaad wil legitimeren, voornamelijk die evidentie zoeken die de beleidskeuze in een positief daglicht stelt terwijl een oppositielid misschien eerder op zoek zal gaan naar een kritischere evidentie.

Centraal binnen EBPM staat de veronderstelling dat het gebruik van informatie binnen de beleidsvorming zorgt voor objectivering (CAIRNEY, 2016; WOOD, 2014). Het is dan wel noodzakelijk dat de gehanteerde evidentie objectief en valide is (KOWALSKI en LASLEY, 2009; VAN GASSE *et al.*, 2015). VAN GASSE *et al.* (2015) stellen dat de

vereisten voor validiteit en betrouwbaarheid die binnen de wetenschappelijke wereld gelden, ook overgenomen kunnen worden bij beleidsvorming. Echter ook binnen de wetenschappelijke wereld durft de invulling van deze begrippen te verschillen. In diverse wetenschappelijke publicaties komt er een strikte hiërarchie naar voren met bovenaan *randomised controlled trials*, quasi-experimentele settingen en systematische reviews in wetenschappelijke tijdschriften (CAIRNEY, 2016; NUTLEY *et al.*, 2013). Onderaan deze hiërarchie staan etnografische studies, casestudies en kwalitatievere onderzoeken (NORMAND, 2016). Of deze hiërarchie wenselijk is voor het beleid kan in vraag worden gesteld. Diverse contexten vragen immers om diverse benaderingen (CAIRNEY, 2016; NORMAND, 2016; NUTLEY *et al.*, 2013).

II.3.b. Persoonsgebonden barrières en facilitators

Ook eigenschappen van beleidsmakers faciliteren of hinderen het gebruik van empirische evidentie. Beleidsmakers kunnen wetenschappelijke bevindingen gebruiken om anderen te overtuigen van het belang van bepaalde acties of in het kader van hun ideologie of persoonlijke overtuigingen. Correct toegepast heeft deze manier van werken een positief effect op de empirische onderbouwing van het beleid. Wanneer empirische bevindingen echter misbruikt worden om anderen te overtuigen van het eigen standpunt, door bijvoorbeeld enkel te citeren uit die zaken die hierbij aansluiten, heeft deze sturing een negatief effect op de wetenschappelijkheid van het beleid (CAIRNEY, 2016). Door de perceptie over de eigenschappen van de empirische evidentie positief of negatief te kleuren, kunnen bepaalde belangrijke inzichten onbenut blijven en anderen net teveel aandacht krijgen, waardoor de kwaliteit van de uiteindelijke beslissing mogelijks beperkt wordt (NORMAND, 2016). Een voorbeeld van negatieve sturing kan zijn dat men anderen tracht te overtuigen van de stelling dat bepaalde wetenschappelijke bevindingen niet stroken met de realiteit door de onderzoeksmethode in vraag te stellen. Binnen het onderwijsdomein zijn wetenschappelijke bevindingen niet altijd in lijn met elkaar, wat de afzonderlijke waarde van de verschillende bevindingen echter niet tenietdoet (HAMMERSLEY, 2002). Wanneer dan bepaalde inzichten door vormen van framing als belangrijker aanschouwd worden, kan dit het beleid mee bepalen.

Ook de houding van beleidsmakers ten opzichte van empirische evidentie kan invloed hebben op de mate waarin die empirische bevindingen effectief toegepast worden. Wanneer een beleidsmaker een negatieve houding heeft over het gebruik van empirische evidentie, dan kan dit een efficiënte en doeltreffende hantering van die empirische bevindingen in het beleid hinderen. Ten slotte is er ook de persoonlijke doelmatigheidsbeleving. Dit is datgene wat iemand denkt, voelt of van overtuigd

is en hoe dit de mate waarin men zichzelf capabel acht om bepaalde doelstellingen te bereiken beïnvloedt. Dit kan vervolgens ook het gedrag sturen (DECI en RYAN, 2000; VAN GASSE *et al.*, 2015). De mate van persoonlijke doelmatigheidsbeleving, de eigen inschatting van de capaciteiten en kunnen, is een goede voorspeller voor het gedrag dat iemand zal stellen (BANDURA, 1997).

III. Methode

Deze studie wordt opgebouwd als een *Interpretative Phenomenological Analysis* (IPA). Deze kwalitatieve onderzoeksmethode leent zich goed tot het in de diepte uitklaren van fenomenen en heeft een beschrijvend en verkennend karakter (ALASE, 2017). IPA heeft de bedoeling om personen die gelijke ervaringen hebben binnen een specifieke context, hun verhaal te laten brengen met zo min mogelijk storings- en vooroordelen en is voor deze context dus een geschikte onderzoeksmethode (ALASE, 2017). Het beschrijvend karakter van de onderzoeksvragen in deze studie maakt deze onderzoeksmethode meer dan passend.

Een nadeel van deze kwalitatieve onderzoeksmethode kan zijn dat ze, zoals andere kwalitatieve methodes, erg tijds- en arbeidsintensief is en slechts een beperkt aantal respondenten kan bevragen. Deze nadelen wegen binnen deze studie echter niet op tegen de voordelen. De rijkheid aan data en de kans tot een persoonlijke inkijk in het fenomeen van het gebruik van empirische evidentie binnen de Commissie voor Onderwijs kunnen enkel door middel van een persoonlijk en direct instrument als een interview worden bereikt. Diepgang in de bespreking tussen de respondent en de onderzoeker over de interpretatie van de vragen en antwoorden kan ook enkel via een interview worden bereikt (COHEN *et al.*, 2011; DONCHE, 2015).

De onderzoeksvragen waar deze studie een antwoord op wil bieden, zijn allemaal gesitueerd binnen de Commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement. Uit de vijftien effectieve leden van de Commissie voor Onderwijs werd een *purposive sample* genomen om een zo correct mogelijke afspiegeling te verkrijgen van de verhoudingen in de Commissie voor Onderwijs (COHEN *et al.*, 2011). De geselecteerde commissieleden werden via mail uitgenodigd om deel te nemen aan deze studie. In een eerste mailing werden er tien potentiële respondenten aangeschreven. Na een tweetal weken werd er nog een tweede uitnodiging verstuurd naar één respondent om de verdeling van de verschillende partijen zo evenwichtig mogelijk te krijgen. Op deze uitnodiging reageerden in totaal acht respondenten. Om de anonimiteit van de respondenten en hun partij te waarborgen, wordt er geen omschrijving gegeven op respondentniveau. De respondenten vormen een afspiegeling van de Commissie voor Onderwijs. Vijf van de respondenten zijn lid van de meerderheid en de drie andere respondenten zijn oppositieleden. Alle politieke partijen

die in de Commissie zitten, zijn vertegenwoordigd. Van de respondenten werd vooraf telkens toestemming gevraagd en men kon te allen tijde de deelname aan de studie stoppen, al maakte geen van de respondenten hiervan gebruik.

Om informatie te verzamelen werd er een semigestructureerd interview afgenomen waarbij een interviewleidraad als rode draad werd gebruikt. De interviewleidraad is na het eerste interview herwerkt waarbij onduidelijkheden in de vraagstellingen aangepast werden, wat de constructvaliditeit ten goede komt (COHEN *et al.*, 2011). De data van het pilotinterview werden mee opgenomen in de dataverwerking aangezien de aanpassingen beperkt bleven. De interviews duurden ongeveer 1 uur en werden in maart en april 2018 afgenomen. Op één na werden alle interviews afgenomen in het Vlaams Parlement in Brussel. Eén interview werd afgenomen op de thuislocatie van de respondent.

De interviews werden *ad verbum* getranscribeerd en verschillende malen doorgelezen vooraleer er werd overgegaan tot het coderen ervan. Vervolgens werden de interviews gecodeerd in het kwalitatieve dataverwerkingsprogramma Nvivo versie 11.4. Aan de hand van het conceptuele kader werd een codeboom uitgewerkt waarmee de gesprekken op een eerste deductieve wijze gecodeerd werden (COHEN *et al.*, 2011). Zaken die niet onder één van de codes te plaatsen waren, werden *in vivo* gecodeerd. Door middel van open codeerwerk werden er vervolgens labels aan die tekstdelen toegewezen om vervolgens via axiaal coderen te groeperen (COHEN *et al.*, 2011). Met de verkregen codeboom werden de teksten vervolgens opnieuw op een deductieve wijze gecodeerd. De interviews werden zowel per respondent verticaal geanalyseerd, alsook horizontaal over de verschillende respondenten heen.

In deze studie werden verschillende maatregelen genomen om de betrouwbaarheid van het onderzoek en de resultaten te waarborgen. Een eerste ingreep betreft de anonimiteit van de respondenten die te allen tijde gegarandeerd is. Door de respondenten zo goed mogelijk te anonimiseren werd de kans op sociaal wenselijke antwoorden beperkt. Ook het feit dat de respondenten in een voor hen vertrouwde omgeving bevestigd werden draagt hiertoe bij. Ten tweede stelde de onderzoeker zich tijdens het afnemen van de interviews neutraal op om sturing van de respondent te voorkomen. De interviewleidraad was hierbij een belangrijk hulpmiddel. Om de respondenten op een zo correct mogelijke manier te informeren over het onderzoek en hun deelname hieraan, werd hen bij de start van ieder gesprek nog een korte informatiebrief gegeven. De onderzoeker was zich te allen tijde bewust van het risico op persoonlijke inmenging tijdens de interviews en had hier dan ook continu aandacht voor. Wanneer de respondenten naar de politieke voorkeur van de onderzoeker vroegen, werd

hierop geantwoord dat dit niet meegegeeld kon worden om de betrouwbaarheid van het onderzoek niet in het gedrang te brengen (COHEN *et al.*, 2011). De feedback van kritische peers was ten slotte ook een belangrijke strategie die ervoor zorgde dat het onderzoek zo betrouwbaar mogelijk uitgevoerd kon worden. Om de validiteit te waarborgen worden er, naast de eerder opgenomen maatregelen, ook steeds algemeen aanvaarde begrippen en definities gehanteerd die duidelijk omschreven zijn en consequent worden toegepast (COHEN *et al.*, 2011).

IV. Resultaten

IV.1. Standpunten omtrent het gebruik van empirische evidentie

IV.1.a. Mate waarin empirische evidentie aangewend wordt

De meningen over de mate waarin het Vlaamse onderwijsbeleid op de empirie gebaseerd is, lopen uiteen. De meerderheid van de respondenten ervaart het Vlaamse onderwijsbeleid als voldoende wetenschappelijk maar vindt dat meer empirische onderbouwing wenselijk zou zijn. Toch zijn er enkele respondenten die expliciet aangeven dat het huidige niveau van wetenschappelijkheid onvoldoende is en dat het noodzakelijk is om op een meer *evidence-based* manier te werk te gaan. Opvallend hierbij is dat respondenten die vinden dat het Vlaamse onderwijsbeleid onvoldoende wetenschappelijk is, van zichzelf aangeven veel belang te hechten aan empirische evidentie en inzetten op een *evidence-based* manier van werken. Respondenten die minder expliciet aangeven zelf *evidence-based* te werk te gaan, zijn in het algemeen minder kritisch over de mate van wetenschappelijkheid van het Vlaamse onderwijsbeleid. Ook geven alle respondenten aan dat ze in bepaalde mate gebruikmaken van empirische evidentie. Geen enkele respondent geeft aan nooit empirische evidentie te gebruiken bij het parlementair werk, al komt wel naar voren dat het gewicht dat de respondenten geven aan empirische evidentie danig varieert. Zo geven sommige respondenten aan zich sterk te baseren op empirische evidentie, terwijl anderen aangeven de evidentie eerder af te toetsen aan andere informatiebronnen.

“Bwa ja in zijn algemeenheid vind ik dat die altijd moeten gebruikt worden, laat dat duidelijk zijn. Maar 't is niet het enige zaligmakende.” – Respondent A

“Ik onderbouw mijn standpunt wel, dat gebaseerd is op wetenschappelijk onderzoek, op wetenschappelijk ..., op scripties en weet ik nog allemaal.” – Respondent D

Respondenten uit de oppositie geven aan dat hun collega's uit de meerderheid minder waarde hechten aan empirische

evidentie. Dit komt terug bij bepaalde parlementsleden uit de meerderheid, die verklaren empirische evidentie eerder te hanteren als inspiratiebron naast andere bronnen. De meeste oppositieleiden geven aan hun werk sterk te baseren op empirische evidentie. Meerderheidsleden zien hun collega's uit de oppositie op een gelijkaardige manier als henzelf met empirische evidentie omgaan.

Wanneer de respondenten bevraagd worden naar de verschillen in het gebruik van empirische evidentie die ze waarnemen tussen hun collega's en tussen de verschillende politieke partijen, komen er opvallende verschillen naar voren. Zo geeft één respondent aan dat de wetenschappelijke kennis bij de collega-parlementsleden niet voldoende aanwezig is. Andere respondenten geven dan weer aan dat collega-parlementsleden wel voldoende op de hoogte zijn van wetenschappelijke publicaties. De eigen partij wordt steeds als voldoende wetenschappelijk omschreven, terwijl andere partijen door verschillende respondenten als minder wetenschappelijk worden ervaren. Twee van de drie meerderheidspartijen worden door verschillende respondenten uit zowel de meerderheid als de oppositie als minder wetenschappelijk omschreven.

“Euh, nee, meer zelfs ik moet zeer regelmatig in de Commissie voor Onderwijs, als ik daar het woord proportie verklaarde variantie uitspreek, dat euh dan zie ik 90% procent van mijn collega's afhaken.” – Respondent F

IV.1.b. *Idealbeeld EBPM*

Alle respondenten geven aan dat empirische evidentie noodzakelijk is om het beleid vorm te geven, maar de invulling die ze geven aan de manier waarop dit dient te gebeuren, verschilt. Aan de ene kant staan respondenten die empirische evidentie eerder als advies zien en niet als bindende informatie. Empirische evidentie is volgens hen van belang, maar de complexiteit van het onderwijs zorgt ervoor dat empirisch onderbouwde inzichten niet rechtstreeks geïmplementeerd kunnen worden. Wetenschappelijk onderzoek dient, volgens deze respondenten, steeds te worden afgetoetst aan andere informatiebronnen, waarbij de praktijk(ervaring) veel gewicht krijgt.

“Ik denk dat wetenschap een voorzichtig advies is, en ge moogt dat niet zomaar negeren, ge moet daar wel degelijk naar kijken voor alle duidelijkheid. Maar ge moogt er u niet blind op staren.” – Respondent F

Een tweede invulling, die iets meer gewicht geeft aan empirische evidentie, stelt dat het beleid richting krijgt vanuit zowel de politiek als de wetenschappelijke bevindingen, maar hoe meer wetenschappelijke onderbouwing in het beleid verwerkt zit, hoe kwalitatiever

het beleid te noemen is. Deze invulling wordt uitgedragen door een meerderheid van de respondenten. De politieke en democratische besluitvorming weegt zwaarder door dan empirische evidentie, maar empirische evidentie mag volgens deze respondenten zeker sturing geven aan dit proces. De respondenten geven wel aan dat de invoering van dit perspectief in de praktijk niet altijd mogelijk is.

“Ik vind als je dat als je het kan, vind ik dat je zoveel mogelijk wetenschappelijk onderwijs, euh onderwijs, wetenschappelijk onderzoek meenemen. Euhm zeker in de hele grote dossiers en de grote hervormingen zoals de hervorming van het secundair onderwijs bijvoorbeeld.” – Respondent B

Een laatste invulling van het ideaaltype van EBPM die wordt gerapporteerd, sluit aan bij het *naive evidence-based policy making* standpunt. Slechts een minderheid van de respondenten geeft aan dit ideaaltype van EBPM uit te dragen.

“Euhm als wetenschappers hun werk goed doen, dan richten zij zich op de problemen die zich stellen in de samenleving, doen zij daar onderzoek over, leveren ze goed materiaal aan waar we echt de juiste conclusies uit kunnen trekken en dan zijt ge ook in de mogelijkheid om uw beleid te voeren volledig gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en dan zijn er ook weinig redenen om het anders te doen.” – Respondent G

Hoewel vrijwel alle respondenten aangeven dat het gebruik van empirische evidentie het beleid ten goede komt, staat een minderheid hier dus toch kritisch tegenover. Hierbij wordt gesteld dat een *evidence-based* manier van werken niet altijd garanties kan bieden om te komen tot een kwalitatief beleid, wat gecompenseerd dient te worden door het democratische beslissingsproces. Ondanks de kritische houding van deze respondenten, hechten ze nog wel steeds belang aan het inzetten van empirische evidentie bij het beleidsvormend werk.

IV.1.c. *Bruikbaarheid van empirische evidentie*

De meerderheid van de respondenten geeft aan dat het implementeren van empirische evidentie in het beleid en de praktijk niet eenvoudig is. Voornamelijk de veelheid aan informatie en de verschillende en specifieke contexten waarin onderzoek gevoerd wordt, staan een directe implementatie in de weg.

Empirische evidentie die aansluit bij de eigen overtuiging wordt vaker als meer inzetbaar en relevant ervaren. Voor enkele respondenten gaat dit zelfs zo ver dat men aangeeft bepaalde wetenschappelijke stromingen of academici als minder relevant of waardevol te ervaren. Veelal is dit ingegeven vanuit persoonlijke of partijpolitieke

overtuigingen die niet aansluiten bij datgene wat die empirische evidentie uitdraagt. Tegenover andere wetenschappelijke stromingen, die de eigen agenda wel ondersteunen, staan deze respondenten dan net wel positief.

“En dan zei die (wetenschapper, n.v.d.r.) doodleuk, dat is wat wij sociologen doen. Ik zeg welja, dan heb ik de sociologen niet nodig, dan vraag ik aan pedagogen en aan psychologen hoe we ze allemaal zo hoog mogelijk trekken, maar niet aan sociologen.” – Respondent C

Wat verschillende respondenten ook aangeven, is dat ze percipiëren dat empirische evidentie soms ook voortkomt vanuit een bepaalde ideologie. De waarde die empirische evidentie hierdoor toebedeeld krijgt, neemt zo voor sommige respondenten af terwijl anderen net zeggen dat een ideologische fundering van empirische evidentie niet hinderlijk is zolang er op een transparante manier over gecommuniceerd wordt. Ook komt naar voren dat wanneer de ideologie van een bepaalde partij niet aanleunt bij de ideologie waarin bepaalde empirische evidentie te plaatsen is, de communicatie en wisselwerking vanuit de academische wereld kan vastlopen.

Anderzijds zijn er echter ook respondenten die aangeven geen *a priori* te hebben ten aanzien van een bepaalde empirische evidentie louter omdat ze te plaatsen is binnen een bepaalde wetenschappelijke stroming. Opvallend is wel dat deze respondenten toch in bepaalde mate aangeven meer waarde te hechten aan evidentie die vooral het eigen verhaal onderbouwt.

IV.1.d. Alternatieven voor empirische evidentie

Empirische evidentie wordt afgetoetst aan datgene dat vanuit andere informatiebronnen naar voren komt. Input die respondenten krijgen vanuit de onderwijspraktijk is hierbij de belangrijkste informatiebron. Vrijwel alle respondenten geven aan dat ze zich hierdoor laten sturen in hun parlementair werk en dat ze empirische evidentie regelmatig aftoetsen aan praktijkinzichten.

“Ja ja ja, contacten met het onderwijsveld, ja ja. Eigenlijk door de voeling die ge hebt met, met uw veld, eh waar dat ge waar ge op beweegt.” – Respondent G

Daarnaast geeft de meerderheid van de respondenten ook aan dat eigen (onderwijs)ervaring een belangrijke bron van informatie is. Respondenten die aangeven zich hier sterk op te beroepen geven hierbij minder aan dat de eigen praktijkervaring een eerder intuïtieve insteek is, terwijl respondenten die zich hier minder op baseren dit veeleer afdoen als “buikgevoel” (respondent H).

“Wat onderwijs betreft, de meeste van mijn collega’s wij komen zelf ook uit het onderwijs dus euh tis ook

voor een stuk uit eigen ervaring meegegeven van wat relevant is.” – Respondent A

Ook eigen ideologische overtuigingen spelen een rol en beïnvloeden de manier waarop met empirische evidentie wordt omgegaan. Zo geven verschillende respondenten aan dat de keuzes die aan de grond van het beleid liggen, zeer vaak vanuit een ideologische overtuiging tot stand zijn gekomen. Ook wordt door een aantal respondenten aangegeven dat men de eigen overtuiging als richtinggevend aanschouwt, waardoor de empirische evidentie minder sturend is.

“Ja, ma voor mijn overtuiging, waarvan ik zeg, mijn overtuiging is zo omdat ze gebaseerd is op hetgeen ik hoor en wat er leeft op de werkvloer, als dat iemand met een objectief onderzoek wenst tegen te spreken, dan ga ik niet mijn kar helemaal draaien.” – Respondent D

IV.1.e. Redenen om empirische evidentie te hanteren

Uit de interviews blijkt dat de belangrijkste reden van de respondenten bij het gebruiken van empirische evidentie het onderbouwen van de eigen standpunten is. Dit komt bij alle respondenten naar voren. Hierbij geeft men ook aan dat er op een selectieve wijze omgegaan wordt met empirische evidentie, waarbij bronnen die minder goed aansluiten bij het eigen verhaal niet gehanteerd worden. Slechts één respondent geeft aan niet op een selectieve wijze om te gaan met empirische evidentie om zo het eigen standpunt te onderbouwen. Op de keper beschouwd geeft een minderheid van de respondenten aan empirische evidentie echt als basis te gebruiken om het beleid op te baseren.

“Ja ale, we zitten in een democratisch proces, dus ja die elementen die ondersteunen wat uw visie is, die brengt ge naar voor natuurlijk. Die benadrukt ge. Zaken die dat tegenspreken, die ga je minder benadrukken. Dat spreekt voor zich.” – Respondent F

Naast het onderbouwen van het eigen standpunt worden ook het overtuigen van anderen en het onderbouwd argumenteren aangehaald als redenen om empirische evidentie te hanteren. Deze twee elementen zijn volgens de respondenten eigen aan het politieke toneel en het inzetten van empirische evidentie hierbij is voor hen dan ook logisch. Wanneer de respondenten gevraagd worden of ze soms geconfronteerd worden met het achterhouden of verdraaien van empirisch bewezen feiten, geeft de meerderheid aan dat dit voorkomt. Hoewel dit door vrijwel alle respondenten wordt aangegeven, wordt dit niet als een hindernis ervaren. Veeleer als een manier om het eigen verhaal te kunnen onderbouwen.

“Ja nee, achterhouden niet, wel er niet uit citeren. Er niet naar verwijzen, doen alsof ze niet bestaat. Ja dat wel eh.” – Respondent F

Enkele respondenten merken echter op dat men soms te werk gaat met het sturen van perceptie door empirische evidentie te verdraaien of achter te houden. Dit wordt dan wel als hindernis aanschouwd en respondenten gaven over zichzelf aan geen gebruik te maken van deze strategieën. Vooral respondenten vanuit de oppositie geven aan dat dit voorkomt.

Daarnaast geven verschillende respondenten ook aan dat empirische evidentie ingezet kan worden om beslissingen af te remmen of om andere zaken sneller te laten gaan. Dit sluit in zekere mate aan bij het onderbouwen van het eigen standpunt, maar het specifiek hanteren van empirische evidentie om beslissingen in het voordeel van de eigen agenda af te remmen of sneller te laten gaan, wordt veelal als negatiever ervaren.

IV.2. Barrières en facilitators bij het gebruik van empirische evidentie

Op vlak van hindernissen en facilitators eigen aan de empirische evidentie komt naar voren dat de beperkte bruikbaarheid, de grote hoeveelheid beschikbare bronnen en de beperkte toegankelijkheid van empirische evidentie de grootste barrières zijn voor gebruikers. Deze barrières worden door quasi alle respondenten gerapporteerd. De betrouwbaarheid en validiteit van empirische evidentie wordt door bijna niemand aangehaald als een barrière. Respondenten lijken er met andere woorden van uit te gaan dat wetenschappelijke bronnen steeds betrouwbaar en valide zijn.

Naast de persoonsgebonden factoren die reeds in de literatuur omschreven werden, kwamen er tijdens de analyse van de interviews ook nog andere persoonsgebonden hindernissen en facilitators naar voren die het gebruik van empirische evidentie beïnvloeden. Vooral tijdsgebrek is voor alle respondenten een hindernis. De drukke agenda van de respondenten zorgt ervoor dat men onvoldoende tijd overhoudt om de veelheid van empirische evidentie die voorhanden is door te nemen. Daarnaast wordt de uitwisseling met een persoonlijk netwerk door de meeste respondenten aangegeven als erg waardevol. Zo geven verschillende respondenten aan op regelmatige basis hun netwerk te raadplegen om informatie in te winnen.

Naast de hindernissen en facilitators die eigen zijn aan de empirische evidentie of die persoonsgebonden zijn, komen er bij de analyse nog een heel aantal overige hindernissen en facilitators naar voren. Zo geeft een groot deel van de respondenten aan dat de versnippering van het Vlaamse onderwijsveld het moeilijk maakt om op één lijn het beleid uit te zetten. Door de verschillende stakeholders in het onderwijsveld, zo wordt door verschillende respondenten aangegeven, wordt het gebruik van empirische evidentie

bemoeilijkt en vindt de wetenschappelijkheid niet altijd haar weg doorheen het hele beleidsproces. De onderwijskoepels komen hierbij vaak naar voren als één van de meest invloed hebbende organisaties.

“Ja dat loopt soms mis, maar dat is niet volledig op hun rekening te schrijven, het is ook zo dat euh, ons onderwijs is heel versnipperd georganiseerd, er zijn heel wat verschillende spelers die euh eigenlijk elke keer toch wel een beetje een drempel opwerpen.” – Respondent C

Naast de complexiteit van het onderwijsveld zelf, geven een aantal respondenten ook aan dat er binnen de Commissie zelf vaak gezocht wordt naar een compromis tussen de verschillende coalitiepartners, waardoor de wetenschappelijkheid niet altijd overeind blijft. De initieel empirisch onderbouwde standpunten houden vaak geen stand of worden opzijgeschoven om tot een compromis te kunnen komen.

“En ja omdat soms beslissingen worden genomen in een compromissfeer of in een vorm van ruilhandel waardoor dat wetenschappelijk onderzoek op de tweede rang komt.” – Respondent B

Hoewel wordt aangegeven dat de partijideologieën gefundeerd zijn in empirische evidentie, komt uit de antwoorden van de respondenten naar voren dat ook hier op een eerder selectieve manier naar evidentie gekeken wordt. De sterke invloed van de ideologie en de verwevenheid ervan met de partij worden door verschillende respondenten aangehaald als één van de hindernissen bij het gebruik van empirische evidentie bij de onderwijsbeleidsvorming. Hierbij wordt aangegeven dat het moeilijk is om mensen te overtuigen van die empirische evidentie die niet strookt met de eigen ideologie.

“Ik denk dat je dan ja, terugkeert naar de ideologie van bepaalde politieke partijen en inzichten van politieke partijen euhm en je mag dan nog met de beste studies afkomen, soms het blijft soms wel moeilijk om te overtuigen om euhm de aange... of de perceptie te laten keren met wetenschappelijk onderzoek.” – Respondent B

Een laatste hindernis, die door twee respondenten expliciet aangegeven werd, is het gebrek aan betrokkenheid van de academische wereld bij het beleid. Volgens deze respondent ontbreekt het de academische wereld aan de wil om mee het beleid op een *evidence-based* manier vorm te geven. Andere respondenten gaven dan net aan dat de academische wereld wel tracht om invloed te hebben op de beleidsvorming.

“Das niet meer dan goesting, nen drive. Der is geen enkele universiteit die aan mij ooit heeft gevraagd

van, we zouden graag verder onderzoek doen over dat probleem want jullie zitten der mee vast en euh we zouden ons daar willen... Nog nooit!" – Respondent G

V. Conclusie en discussie

De doelstelling van deze studie was het opvullen van de kennislacune omtrent het gebruik van empirische evidentie in het Vlaamse onderwijsbeleid. Parlementsleden uit de Commissie voor Onderwijs werden bevraagd over het gebruik van empirische evidentie. In eerste instantie werd gekeken naar de houding die ze hebben ten aanzien van (het gebruik van) empirische evidentie. Daarnaast richtten we ons op de factoren die het gebruik van die empirische evidentie hinderen of net faciliteren.

V.1. Selectief gebruik van empirische evidentie

Vanuit de resultaten blijkt dat alle respondenten gebruikmaken van empirische evidentie bij hun beleidsvormend werk. Verschillen situeren zich vooral in de functie die ze geven aan empirische evidentie en hoe ze het gebruik van empirische evidentie bij hun collega's percipiëren. Hoewel alle parlementsleden empirische evidentie in meer of mindere mate hanteren, stellen bepaalde parlementsleden zich erg kritisch op over de manier waarop empirische evidentie ingezet wordt. Dit wijst erop dat de meeste parlementsleden in de Commissie voor Onderwijs van mening zijn dat de mate waarin en waarop empirische evidentie aangewend wordt, onvoldoende is. Erg opvallend hierbij is evenwel dat geen enkel parlementslid over zichzelf vindt onvoldoende wetenschappelijke evidentie te hanteren.

De stelling van BOTTERILL en HINDMOOR (2012) dat evidentie vooral ingezet wordt om het beleid te rechtvaardigen, is ook terug te vinden in onze resultaten. Dat beleidsmakers empirische evidentie voornamelijk hanteren om de eigen standpunten te onderbouwen, wijst erop dat de rechtvaardiging door middel van empirische evidentie nog voor de eigenlijke implementatie van het beleid plaatsvindt. Dit werd reeds aangegeven door DAVIES (2012) en wordt ook door de resultaten van deze studie onderbouwd. Het depolitiseren van het beleid door middel van empirische evidentie, zoals WOOD (2014) aangeeft, komt niet altijd terug bij de parlementsleden uit de Commissie voor Onderwijs. Hoewel dit niet gegeneraliseerd mag worden, kan er worden geconcludeerd dat empirische evidentie in deze context voornamelijk ingezet wordt om het eigen discours onderbouwen. Deze reden om empirische evidentie te gebruiken, verklaart ook in grote mate waarom men op een selectieve manier naar empirische evidentie kijkt en er in het persoonlijke netwerk voornamelijk mensen te vinden zijn die aansluiten bij de

eigen politieke agenda. Hoewel het onderbouwen van de eigen standpunten zeker niet altijd of even sterk voor alle parlementsleden geldt, komt dit wel duidelijk naar voren als de meest significante drijfveer om empirische evidentie te hanteren.

Uiteraard is deze selectieve omgang met empirische evidentie niet uitsluitend toe te wijzen aan de partijideologieën die zich richten op hetgeen het eigen verhaal onderbouwt. In de onderwijswetenschappen is de consensus ook in academische kringen niet altijd terug te vinden waardoor men zich makkelijk kan beroepen op een veelheid aan empirisch gefundeerde bevindingen die verschillende conclusies uitdragen (HAMMERSLEY, 2002; NORMAND, 2016). Het gevaar zit echter in het feit dat deze selectieve omgang met evidentie kan leiden tot het negeren of in diskrediet brengen van empirische evidentie die het eigen discours tegenspreekt waardoor een kritische blik in het eigen verhaal onmogelijk is.

V.2. Selectieve houding ten opzichte van empirische evidentie

De houding van de meeste parlementsleden omtrent het gebruik van empirische evidentie leunt het sterkst aan bij het beleidsgebaseerde standpunt (CAIRNEY, 2016). Empirische evidentie wordt hierbij gehanteerd om de eigen standpunten te onderbouwen en evidentie die niet aansluit bij de eigen standpunten wordt minder meegenomen in de politieke besluitvorming. Opvallend hierbij is dat deze selectieve houding door de overtuigingen en doelen van de parlementsleden zelf aangestuurd wordt en in mindere mate door de complexiteit van het beleidsvormingsproces. In bepaalde gevallen gaat dit zelfs zover dat men zich exclusief richt op bepaalde producenten van empirische evidenties waarvan men zeker weet dat ze het eigen discours onderschrijven terwijl anderen genegeerd worden.

V.3. Beperkte tijd als grootste hindernis, persoonlijk netwerk als houvast

Voor de bruikbaarheid van de empirische evidentie schiet vaak tekort door het ontbreken van consensus, de moeilijke vertaalslag naar de praktijk, het academische taalgebruik en ongebruiksvriendelijke formats. Daarnaast zorgt ook de veelheid aan materiaal ervoor dat het maken van een selectie niet altijd eenvoudig is voor de parlementsleden (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012; CAIRNEY, 2016). Het risico op zich beperken tot het gekende, *confirmation bias*, is in deze dan ook erg groot. Opvallend is dat de betrouwbaarheid en validiteit die in de literatuur omschreven wordt als mogelijke hindernis (KOWALSKI en LASLEY, 2009), niet als hinderlijk ervaren wordt door de bevoegde parlementsleden. Op vlak van persoonlijke hindernissen en facilitators lijken de elementen die in de literatuur aangehaald werden – het sturen van de perceptie

omtrent bepaalde evidentie, de doelmatigheidsbeleving en de houding van de gebruikers – in mindere mate relevant. De meeste parlementsleden ervaren zichzelf als voldoende capabel om empirische evidentie te hanteren bij de beleidsvorming. De persoonlijke doelmatigheidsbeleving (BANDURA, 1997) wordt in deze context dus niet als hinderend ervaren. Ook het sturen van perceptie over empirische evidentie is niet echt uitgesproken als zijnde hinderlijk of bevorderlijk, terwijl dit in de literatuur naar voren kwam als een potentiële hindernis (CAIRNEY, 2016). In uitzonderlijke gevallen werd dit als hinderlijk ervaren, maar meestal werd dit ingezet als een strategie om de eigen standpunten te onderbouwen. De toepassing ervan als strategie om het eigen standpunt te onderbouwen kan worden gezien als een inherent politieke strategie bedoeld om de eigen standpunten te rechtvaardigen door middel van empirische evidenties. Deze sturing werd dan ook niet als iets negatiefs ervaren, zolang ze de politieke discussie niet belemmerde.

Verder kwamen ook tijdsgebrek en het persoonlijke netwerk van de parlementsleden als relevant naar voren. Deze werden respectievelijk als hindernis en als facilitator omschreven. Tijdsgebrek wordt hierbij vooral als hindernis ervaren in combinatie met de grote hoeveelheid aan beschikbare empirische evidentie. Hierdoor richten de parlementsleden hun tijd voornamelijk, zoals eerder al aangehaald werd, op datgene waarmee ze al vertrouwd zijn. Een factor die het tijdsgebrek gedeeltelijk kan verhelpen, is hun persoonlijk netwerk. De contacten die men heeft met mensen uit de academische wereld stellen de parlementsleden in staat om *inside information* te krijgen over academische publicaties en rapporten. Op deze manier kunnen ze tijd winnen, maar ook toegang verkrijgen tot empirische evidentie die anders moeilijker toegankelijk is. De selectieve houding van de parlementsleden die eerder aangehaald werd, heeft echter ook hier een invloed. Hierbij is er een connectie tussen bepaalde academici en politici, waarbij men zich zal richten tot diegenen die aansluiten bij het eigen discours. Door dit selectief samengestelde netwerk, verhoogt uiteraard weer het risico op het verkrijgen van een beperkte en gekleurde beeldvorming van empirische evidentie. Het persoonlijke netwerk van de parlementsleden heeft voor hen persoonlijk dus heel wat voordelen te bieden, maar kan wegens de selectieve samenstelling een brede ontsluiting van empirische evidentie hinderen.

V.4. Afrondend

Voortbouwend op de bevindingen van deze studie, kan worden gesteld dat de wijze waarop empirische evidentie wordt gehanteerd binnen de Commissie voor Onderwijs, niet aansluit bij onze eerdere omschrijving van EBPM. Onder EBPM wordt immers verstaan dat het gaat om beleidsvorming waarbij de beleidsmakers expliciet

aandacht hebben voor empirische evidenties teneinde de kwaliteit van het beleid te onderbouwen (BOTTERILL en HINDMOOR, 2012; CAIRNEY, 2016). De selectieve manier waarop empirische evidentie gehanteerd wordt door de commissieleden, sluit niet aan bij het principe van EBPM. Ook de belangrijkste reden die hierbij naar voren kwam, het onderbouwen van de eigen standpunten, zorgt ervoor dat gesteld kan worden dat een empirisch gefundeerde manier van beleidsvorming nog niet toegepast wordt binnen de Commissie voor Onderwijs. Om te komen tot een empirisch gefundeerd en transparant onderwijsbeleid is het nodig om vanuit het hele spectrum aan empirische evidentie bewijskracht te halen. Zo kan bij het vormgeven van het beleid worden beargumenteerd waarom bepaalde empirische evidenties minder wenselijk of toepasbaar zijn in de context van het Vlaamse onderwijsbeleid.

De selectieve en op eigen standpunten gerichte wijze waarmee empirische evidentie momenteel aangewend wordt, komt de transparantie en empirische onderbouwing van het Vlaamse onderwijsbeleid niet ten goede. Om te komen tot een manier van beleidsvorming waarbij de empirie als breed gedragen fundament van het beleid fungeert, is het noodzakelijk om op een bewuste manier te kijken naar het gebruik van empirische evidentie. De verantwoordelijkheid hiervoor is echter niet uitsluitend bij de politiek te plaatsen, ook de wetenschap dient hierin verantwoordelijkheid op te nemen.

Zoals gesteld is het selectieve gebruik van de empirische evidentie grotendeels toe te schrijven aan een ideologisch gekleurde agenda waarmee naar empirische evidenties wordt gekeken. Daarnaast zijn er ook verschillende praktische hindernissen die ervoor zorgen dat empirische evidentie niet altijd haar waarde kan hebben in het onderwijsbeleid. Om te komen tot een manier van werken waarbij de empirie als fundering voor het onderwijsbeleid fungeert, is het nodig dat deze wetenschap op een transparante manier tot stand komt en op een toegankelijke en gebruiksvriendelijke wijze de weg vindt naar het politieke veld. Langs politieke zijde zijn ideologisch gefundeerde argumenten en standpunten inherent aan het politieke veld. Doch dient er onzes inziens op een minder gepreoccupeerde wijze te worden omgegaan met empirische evidentie. Hierbij dienen alle actoren zonder *a priori* naar empirische evidentie te kunnen kijken en de nodige transparantie aan de dag te kunnen brengen over waarom bepaalde empirische evidentie al dan niet worden meegenomen in het beleid. De transparantie van zowel de wetenschap als de politiek kan op deze manier bijdragen aan een meer empirisch onderbouwd onderwijsbeleid.

VI. Bibliografie

BANDURA, A. (1997), *Self-efficacy: The exercise of control*, New York, W.H. Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co.

BOTTERILL, L.C. en HINDMOOR, A. (2012), "Turtles all the way down: bounded rationality in an evidence-based age", *Policy Studies*, 33(5), 367-379. Doi:10.1080/01442872.2011.626315.

BRAL, L., VANWEDDINGEN, M., WEEKERS, K., VERGEYNST, T., CORIJN, M., LODEWIJCKX, E. en BEYST, V. (2015), *VRIND 2015: Vlaamse regionale indicatoren*, 9789040303692, Brussel, Studiedienst van de Vlaamse Regering.

CAIRNEY, P. (2016), *The politics of evidence based policy making*, 152 p. Doi:10.1057/978-1-137-51781-4.

CLYQC, N. (2016), "'We value your food but not your language': Education systems and nation-building processes in Flanders", *European Educational Research Journal*, 16(4), 407-424. Doi:10.1177/1474904116668885.

COHEN, L., MARTIN, S., MCCULLOCH, G., O'SULLIVAN, C., MANION, L., MORRISON, K. en BELL, R. (2011), *Research methods in education* (7 ed.), Abingdon, Routledge.

DAVIES, P. (2012), "The State Of Evidenced Based Policy Evaluation and Its Role In Policy For Education", *National Institute Economic Review*, 219.

DE MEYER, I. en WARLOP, N. (2010), *PISA. Leesvaardigheid van 15-jarigen in Vlaanderen. De eerste resultaten van PISA*, UGent/Brussel, Vakgroep Onderwijskunde/ Departement Onderwijs en Vorming, Afdeling Strategische Beleidsondersteuning.

DECI, E.L. en RYAN, R.M. (2000), "The 'What' and 'Why' of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior", *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. Doi:10.1207/S15327965PLI1104_01.

DEWACHTER, W. (2001), *De mythe van de parlementaire democratie: een Belgische analyse* (3de herwerkte uitgave), Leuven, Acco.

HAMMERSLEY, M. (2002), *Educational Research, Policymaking and Practice*, London, Paul Chapman.

KOWALSKI, T.J. en LASLEY, T.J. (2009), "Part I: Theoretical and Practical Perspectives". In T.J. KOWALSKI en T.J. LASLEY (eds.), *Handbook of Data-Based Decision Making in Education*, 3-86, New York, Routledge.

MACLURE, M. (2005), "'Clarity bordering on stupidity': where's the quality in systematic review?", *Journal of Education Policy*, 20(4), 393-416. Doi:10.1080/02680930500131801.

NORMAND, R. (2016), "The Changing Epistemic Governance of European Education: The Fabrication of the Homo

Academicus Europeanus?". In S.C. LEJF MOOS (ed.), *Educational Governance Research*, Vol. 3.

NUTLEY, S., POWELL, A. en HUY, D. (2013), *What Counts as Good Evidence*, geraadpleegd via <http://www.alliance4usefulevidence.org/assets/What-Counts-as-Good-Evidence-WEB.pdf>.

TURTELBOOM, A. (2014), *De Vlaamse begroting 2015*, Brussel, Vlaamse Regering.

VAN GASSE, R., VANHOOF, J., MAHIEU, P. en VAN PETEGEM, P. (2015), *Informatiegebruik door schoolleiders en leerkrachten*, Antwerpen-Apeldoorn, Garant.

WAYMAN, J.C., JIMERSON, J.B. en CHO, V. (2012), "Organizational considerations in establishing the Data-Informed District", *School Effectiveness and School Improvement*, 23(2), 159-178. Doi:10.1080/09243453.2011.652124.

WOOD, M. (2014), "Depoliticisation, Resilience and the Herceptin Post-Code Lottery Crisis: Holding Back the Tide". *The British Journal of Politics and International Relations*, 17(4), 644-664. Doi:10.1111/1467-856X.12060.

